

KLAUSYTOJŲ GRĮŽTAMASIS RYŠYS APIE MOKYMO ORGANIZAVIMĄ KAIP MOKYMO KOKYBĖS VERTINIMO SRITIS LIETUVOS POLICIJOS PAREIGŪNŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO PROCESĖ

Žaneta Navickienė*

**Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Policijos veiklos katedra
Putvinskio g. 70, LT-44211 Kaunas
Telefonas (837) 303663
El. paštas: zaneta.navickiene@mruni.eu*

Anotacija. Straipsnyje analizuojama klausytojų grįžtamojo ryšio apie mokymo organizavimą turinys pabrėžiant jo aktualumą Lietuvos policijos pareigūnų kvalifikacijos tobulinime. Iš esmės teigtina, jog moksliniu požiūriu tai labai mažai ir fragmentiškai nagrinėta tema, stokojanti visuminio ir sisteminio požiūrio į analizuojamą klausimą.

Straipsnį sudaro įvadas ir dvi dalys. Įvade siekiama pabrėžti mokymo kokybės svarbą istoriškai pristatant užsienio šalių ir Lietuvos mokslo šaltinius, kuriuose nagrinėjamas minėtas klausimas. Pirmoje dalyje analizuojamas mokymo kokybės vertinimo sritys ir jų turinys. Nagrinėjama mokymo kokybės vertinimo policijos pareigūnų kvalifikacijos tobulinime (Lietuvos policijos mokykloje) teisinio reguliavimo nuostatos 2011-2014 metais. Antroje dalyje aktualizuojamas klausytojų grįžtamas ryšys: konstruojama jo samprata, nagrinėjama, kaip šioje srityje yra vertinama policijos tęstinio profesinio mokymo kokybė. Klausytojų grįžtamas ryšys apie mokymo organizavimą kaip mokymo kokybės vertinimo sritis – vienas iš pastoviausių, nekintamų indikatorių, naudojamas mokymo kokybei vertinti jau daugelį metų. Šioje dalyje taip pat nagrinėjama, kokie klausytojų grįžtamojo ryšio vertinimo elementai ir kriterijai, atkreipiamas dėmesys į šių elementų ir kriterijų kaitą per pastaruosius kelerius metus. Tai sunkina bendrą vidinio mokymo kokybės vertinimo diskursą. Todėl daroma pagrįsta išvada, kad Lietuvos policijos pareigūnų kvalifikacijos tobulinime vis dar ieškoma optimalios mokymo kokybės vertinimo formos, tame tarpe ir efektyvesnio mokymo dalyvių grįžtamojo ryšio duomenų panaudojimo formato. Todėl siūloma labai svariais metodologiniais principais nustatyti (pasirinkti) svarbiausias mokymo kokybės vertinimo sritys, identifikuoti nekinatamus elementus ir kriterijus.

Straipsnyje panaudoti šie teoriniai metodai: aprašomasis-lyginamasis ir analitinis-kritinis. Taip pat tyrimo metu panaudoti empiriniai tyrimo metodai: dokumentų turinio (Lietuvos policijos mokyklos 2011-2014 metų ataskaitų apie mokymo kokybę analizė) ir mokslinės literatūros analizės metodas.

Pagrindinės sąvokos: klausytojų grįžtamas ryšys, kvalifikacijos tobulinimas, mokymo kokybė, policijos pareigūnas

ĮVADAS

Tyrimo aktualumas. Kiekvienos institucijos veiklos kokybė priklauso nuo to, kaip ji laikosi užsibrėžtos misijos ir įgyvendina nustatytus veiklos tikslus, todėl ši kokybės samprata taip pat dažnai siejama su kokybės kaip tikslo atitikimo samprata¹. Kokybė apibrėžiama kaip

¹ Milišūnaitė, I. Vidinio studijų kokybės užtikrinimo situacija Bolonijos proceso kontekste. Prieiga internetu: <http://www.kvc.cr.vu.lt/site/sites/default/files/Vidinio%20studij%C5%B3%20kokyb%C4%97s%20u%C5%BEti%20krinimo%20situacija.pdf> [žiūrėta 2014-05-02].

kategorija, charakterizuojanti daiktus ir reiškinius pagal jų rūšies esmę². Taigi, kokybė – tai visuma produkto savybių, apsprendžiančių to produkto tinkamumą tenkinti tam tikrus vartotojų poreikius konkrečiose gaminio vartojimo sąlygose, sutinkamai su jo paskirtimi, produkto savybių rodiklių atitikimas tam tikriems standartams.

Mokymo srityje kokybė dažnai siejama su mokymo proceso atitikimu nustatytiems rodikliams. Švietimo kokybei gerinti vykdoma švietimo stebėseną, tyrimai, mokyklų veiklos įsivertinimas ir išorinis vertinimas, mokyklų vadovų ir mokytojų atestacija, mokymosi pasiekimų vertinimas³. Profesinio mokymo kontekste kokybės sąvoka nėra nauja ir iš esmės atspindi tą patį kokybės supratimą – tai atitiktis nustatytiems rodikliams. Profesinio rengimo įstatyme įtvirtinta profesinio mokymo kokybės užtikrinimo sąvoka įpareigoja profesinio mokymo tiekėjus taikyti procedūras, užtikrinančias tinkamas profesinio mokymo paslaugas: profesinio mokymo kokybės užtikrinimas – sistemos ir procedūros, kurias kuria ir diegia valstybės institucijos ir profesinio mokymo tiekėjai, siekdami, kad profesinio mokymo kokybė atitiktų nustatytus rodiklius⁴.

Naujajame technologijų ir inovacijų laikotarpyje šiuolaikinei policijai keliami itin aukšti reikalavimai. Policija tapo naujų santykių tarp teisėsaugos ir visuomenės pradininke taikant bendruomenės policijos modelį⁵. Todėl policijos mokymo klausimai tapo taipogi labai aktualūs. Kita vertus, pastebėta, kad kokybiškas mokymo procesas policijos pareigūnų profesiniame rengime buvo akcentuojamas jau labai seniai, praeito šimtmečio pradžioje. Pavyzdžiui, ketvirtojo dešimtmečio pradžioje Amerikos policijos mokyme jau aktyviai diskutuojama dėl mokymo kokybės: pripažįstama, jog mokymo kokybė įtakoja ir policijos veiklos kokybę – policijos mokymas neatsiejamas veiklos efektyvumo rodiklis⁶. 6-ajame dešimtmetyje Amerikoje ypač buvo akcentuojama policijos pareigūnų tarnybinių mokymų kokybė, daug dėmesio skiriama mokymo programų rengimo principams⁷. Kai kurios mokymo programos, sukurtos dar 1935 metais, savo turiniu ir forma aktualios ir dabar, jose derinami

² Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2000. P. 319.

³ Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XI-1281, 2011-03-17, Žin., 2011, Nr. 38-1804 (2011-03-31) Prieiga internetu: http://www.sac.smm.lt/images/file/e_biblioteka/Lietuvos%20Respublikos%20svietimo%20istatymas.pdf [žiūrėta 2015-03-27].

⁴ Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas Nr. VIII-450. Valstybės žinios Nr. 98-2478, 1997-10-30 (aktuali redakcija 2011-09-01).

⁵ Weisburd D., Neyrod P. Police Science: Towards New Paradigm. Australasian Policing. Volume 5 Issue 2. 2013. P. 13-21.

⁶ Hanson E. J. Police Science: Police Cadet Training. Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science. Vol. 44. 1931. P. 568-573.

⁷ Gourley Douglas G. Police Science: In-Service Training of Policemen by Universities and Colleges. In Service Training. Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science. Vol. 44. 1953. P. 229-238.

teorinių ir praktinių gebėjimų lavinimo komponentai, modifikavus jų turinį, pagal jas mokomasi ir šiandien⁸. Praktiškai tuo metu jau pripažįstama, jog policijai svarbus ir švietimas (išsilavinimas), ir mokymas (tolimesnis tęstinis mokymas – kvalifikacijos tobulinimas)⁹, daugelį metų identifikuojami konkretūs mokymo kokybės elementai – tai buvo daroma tiek prieš kelis dešimtmečius¹⁰, tiek ir dabar¹¹.

Tyrimo naujumas. Lietuvos policijos mokymo sistemos aktualijas pastaraisiais metais nagrinėjo A. Raipa ir V. Smalskys¹², akcentuodami policijos personalo rengimo ypatumus, K. Vitkauskas¹³ šį klausimą aktualizavo lygindamas mūsų šalies ir kitų valstybių policijos mokymo sistemas. Kita mūsų nagrinėtina sritis – Lietuvos policijos mokymo kokybės vertinimo klausimo aktualizavimas – palyginti nauja sritis. Šiuos klausimus tyrinėjo V. Targamadžė¹⁴, A. Prakapas ir R. Kasperavičiūtė¹⁵, taip pat ir šio straipsnio autorė¹⁶. Per pastaruosius kelerius metus daug dėmesio skiriama mokymo programų rengimo principams ir turiniui, aktualios tematikos parinkimui, tačiau visiškai neseniai apibrėžti konkretūs mokymo kokybės svertai ir pradėti taikyti policijos mokymo kokybės matavimai¹⁷. Siekiant tobulinti Lietuvos policijos mokyklai, kaip svarbiausiam policijos mokymo paslaugų tiekėjui, pavestų funkcijų vykdymą, racionaliau panaudoti šios įstaigos žmogiškuosius išteklius ir gerinti šalies policijos pareigūnų profesinio mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo organizavimo ir vykdymo kokybę, vienas iš svarbiausių uždavinių buvo reglamentuoti Lietuvos policijos mokyklos mokymo programų įgyvendinimo kokybės vertinimą, nustatant mokymo programų ir pedagogų kokybės vertinimo rodiklius, procedūras bei grįžtamojo ryšio periodiškumą. Vertinant visuomenės ambicijas matyti šiuolaikišką ir profesionalų, nuolat tobulėjantį

⁸ Ten pat. P. 237.

⁹ Jameson S. H. Quest for Quality Training in Police Work. *Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science*. Vol. 57 No.2. 1966. P. 214

¹⁰ Saks M. J., Benedict A. R. Evaluation Assurance and Quality of Legal Services Concepts and Research. *Law and Human Behavior*, Vol. 1, No. 4, 1977. P. 373-384.

¹¹ Sandor H. Police Training and Education in Hungaria. *International Perspectives on Pollice Education and Training*. 2014. P. 191.

¹² Raipa A., Smalskys V. Policijos personalo rengimo vadybiniai ir istoriniai aspektai. *Viešoji politika ir administravimas*. Nr. 18. 2006. P. 77-85.

¹³ Vitkauskas K. Europos valstybių policijos rengimo sistemų lyginamieji aspektai. *Viešoji politika ir administravimas*. T. 10. Nr. 1. 2011. P. 141-152.

¹⁴ Targamadžė V. Nepilnamečių justicijos sistemos darbuotojų mokymai: tobulinimo diskursas. *Socialinis ugdymas*. Nr. 2 (34). 2013. P. 90-103.

¹⁵ Prakapas A., Kasperavičiūtė R. Valstybės tarnautojų mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo sistemos efektyvumas Policijos departamente prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. *Viešoji politika ir administravimas*. Nr. 28. 2009.

¹⁶ Navickienė Ž. Lietuvos policijos pareigūnų kvalifikacijos tobulinimas: požiūris į šio proceso optimizavimą. *Vytauto Didžiojo universitetas. Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. Nr. 21. 2011. P. 68-81.

¹⁷ Lietuvos policijos generalinis komisaro 2011 m. rugsėjo 5 d. įsakymas Nr. 5-V-793 „Dėl policijos pareigūnų profesinio mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo sistemos optimizavimo priemonių plano patvirtinimo“.

policijos pareigūną, tęstinis profesinis policijos mokymas tampa kertine pozicija pateisinant visuomenės lūkesčius¹⁸. Todėl labai svarbu įvertinti, kokios įtvirtintos policijos mokymo kokybės vertinimo sritys ir elementai padeda užtikrinti jau dirbančiųjų policijos pareigūnų kvalifikacijos tobulinimo (tęstinio mokymo) kokybę ir kaip tai įtakoja šiuolaikiško policijos pareigūno įvaizdį.

Tyrimo tikslas – pristatyti klausytojų grįžtamąjį ryšį apie mokymo organizavimą kaip mokymo kokybės vertinimo sritį Lietuvos policijos mokyklos kvalifikacijos tobulinimo procese.

Tyrimo uždaviniai:

- išanalizuoti vidinio mokymo kokybės vertinimo sritis Lietuvos policijos pareigūnų kvalifikacijos tobulinime 2011-2014 metais;
- pristatyti mokymo dalyvių (klausytojų) grįžtamojo ryšio apie mokymo organizavimą sritį: elementus, kriterijus, turinį Lietuvos policijos mokyklos organizuotų mokymų pavyzdžiu.

Tyrimo objektas – klausytojų grįžtamasis ryšys kaip mokymo kokybės vertinimo sritis Lietuvos policijos mokyklos kvalifikacijos tobulinimo procese.

Tyrimo metodai. Straipsnyje panaudoti šie teoriniai metodai: aprašomasis-lyginamasis ir analitinis-kritinis. Taip pat tyrimo metu panaudotas dokumentų turinio ir mokslinės literatūros analizės metodas. Taikant aprašomąjį-lyginamąjį ir palyginimo metodus, straipsnyje aprašoma ir sistemiškai analizuojama tiek praeito šimtmečio laikotarpio, tiek nūdienos mokslo šaltinių, kuriuose nagrinėjama mokymo kokybės vertinimo klausimai, nuostatos. Analitinio-kritinio tyrimo metodo pagalba analizuojama, kurios mokymo kokybės vertinimo sritys ir kokie elementai sudaro mokymo kokybės vertinimo turinį, analizuojamas jų efektyvumas Lietuvos policijos pareigūnų kvalifikacijos tobulinimo procese. Dokumentų turinio ir mokslinės literatūros analizės metodu siekta išanalizuoti Lietuvos policijos mokyklos 2011-2014 metų vidinio mokymo kokybės vertinimo ataskaitas, taip pat teisės aktus (Lietuvos policijos generalinio komisaro, Lietuvos policijos mokyklos viršininko įsakymų), kuriais buvo ir yra reguliuojama vidinio mokymo kokybės vertinimo tvarka, nuostatos. Neperžengiant akademinio neutralumo pozicijų, situacijai pagrįsti, o ypač šios tematikos aktualumui įrodyti tyrimo metu buvo panaudoti ir du publicistiniai straipsniai. Šio

¹⁸ Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2013-2015 metų strateginiame veiklos plane kaip vienas iš rodiklių, pagal kurį vertinama policijos veikla, yra gyventojų, teigiamai vertinančių policijos pareigūnų profesinį pasirengimą, dalis (2013 metais numatyta – 62 procentai, 2014 metais – 63 procentai, 2015 metais – 64 procentai).

tyrimo metu nebuvo tikslinga iš naujo atlikti šalies policijos pareigūnų apklausos dėl grįžtamojo ryšio apie mokymo proceso organizavimą (ji jau buvo atlikta Lietuvos policijos mokykloje 2011-2014 metais), todėl šiame tyrime buvo naudojami šios įstaigos 2011-2014 metų ataskaitų apie vidinio mokymo kokybę duomenys.

MOKYMO KOKYBĖS VERTINIMO TURINYS LIETUVOS POLICIJOS PAREIGŪNŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIME 2011 – 2014 METAIS

Mokymo kokybės vertinimo sritys ir tvarka 2011-2012 m. Pirmieji siekiai sistemiškai vertinti mokymo kokybę Lietuvos policijos mokyklos veikloje pradėti vos prieš kelerius metus. Tiesa, atskiri fragmentai vis dėlto buvo implikuoti mokymo veikloje, pavyzdžiui, mokymo dalyvių nuomonė apie vykusius mokymo kursus (klausytojų grįžtamasis ryšys) buvo analizuojama jau apie dešimt metų. Tačiau sistemiškai vertinant mokymo kokybę, t. y. neapsiribojant tik vienu indikatoriumi, pradėta tik 2010-2011 metais. Siekiant atlikti mokymo efektyvumo įvertinimą, Lietuvos policijos mokyklos Kvalifikacijos tobulinimo skyriuje¹⁹ 2011 m. pasirinktos jau keturios vertinimo sritys (žr. 1 pav.)²⁰:

1. Kvalifikacijos tobulinimo skyriaus dėstančiųjų darbuotojų pedagoginė stebėseną (pedagoginio personalo segmentas).

2. Šalies policijos įstaigų padalinių vadovų nuomonė apie mokymo organizavimą ir mokymo renginių kokybę (grįžtamojo ryšio segmentas).

3. Mokymo renginiuose dalyvavusių policijos darbuotojų, t. y. policijos pareigūnų ir kitų policijos sistemos darbuotojų (klausytojų)²¹ nuomonė apie mokymo renginio organizavimą ir mokymo renginio kokybę (grįžtamojo ryšio segmentas).

4. Naujų mokymo programų kūrimas (metodinės veiklos segmentas).

Iki 2012 metų Lietuvos policijos mokykloje nebuvo vieningo, apibendrinto teisės akto, kurio nuostatomis būtų atliekamas mokymo kokybės vertinimas²². Atskiri pedagoginiai skyriai, vykdydami mokymą, skirtingai formavo savo padalinių veiklos ataskaitas apie mokymo kokybę, todėl ir buvo nevienodai suprantama mokymo kokybės vertinimo turinys,

¹⁹ Tai pagrindinis Lietuvos policijos mokyklos mokymo padalinys, atsakingas už šalies policijos pareigūnų kvalifikacijos tobulinimą iki 2014 metų liepos mėn. įvykusios reorganizacijos.

²⁰ Lietuvos policijos mokyklos 2011 metų Kvalifikacijos tobulinimo skyriaus ataskaita apie mokymo kokybę.

²¹ Šiame straipsnyje žodis „klausytojas“ suprantamas kaip Lietuvos policijos mokykloje mokymo renginiuose dalyvavęs policijos darbuotojas (policijos pareigūnas ar kitas policijos sistemos darbuotojas).

²² Pirmasis apibendrintas teisės aktas, reguliuojantis Lietuvos policijos mokyklos vidinio mokymo kokybės vertinimą buvo Lietuvos policijos mokyklos viršininko 2012 m. balandžio 6 d. įsakymas Nr. 144-V-113 „Dėl Lietuvos policijos mokyklos vidinio mokymo kokybės vertinimo aprašo patvirtinimo“ (šiuo metu netekęs galios).

savaip interpretuojamos vertintinos sritys. Pažymėtina, jog visi šios įstaigos mokymo padaliniai vieningai pritarė, jog klausytojų grįžtamasis ryšys apie mokymo organizavimą turėtų sudaryti mokymo kokybės vertinimo sritį.

Visuotinai nekyla diskusijų, kad mokymo kokybė labai daug priklauso ir nuo pedagoginio personalo. Profesionalūs dėstytojai – viena iš svarbių sąlygų gerai mokymo institucijai²³. Tuo laikotarpiu buvo bandoma ieškoti ir kitų būdų, kaip pasiekti, padidinti mokymo kokybę. Kadangi policijos įstaigos yra tiesioginis vartotojas ir vertintojas, kaip pritaikomos gautos žinios ir gebėjimai praktikoje, sumanyta apklausti šalies policijos įstaigų padalinių vadovus. Taigi, 2011 metais atsiranda siekiamybė padedant Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos valdybų atstovams, įvertinti mokymo turinio kokybę. Todėl manytina, jog ir 2012 metais tikslinga pedagoginės stebėsenos metu pradėti mokymo turinio vertinimą. Be to, 2011 m. liepos mėn. atlikta šalies policijos įstaigų padalinių vadovų apklausa apie mokymo organizavimą ir jų kokybę parodė mokymo paslaugų gavėjų susidomėjimą šiuo klausimu. Tyrimo rezultatai buvo pristatyti ir Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos vadovybei. Tyrimo metu paaiškėjo reprezentatyvūs vadovų vertinimai apie kvalifikacijos tobulinimo procesą, kurie koreliuoja su mokymų dalyvių vertinimais ir vieni kitiems neprieštarauja. Tai yra bendros vertinimo tendencijos yra teigiamos. Išryškėjo glaudesnio bendradarbiavimo ir informacijos sklaidos būtinybė organizaciniame lygmenyje. Gautas ir apibendrintas labai svarbus atgalinis ryšys apie mokymų organizavimo rezervus (trūkumus). Išlieka aktualus mokymų tikslinės grupės formavimo klausimas (vertinamas kaip faktorius, įtakoiantis mokymų kokybę)²⁴.

Mokymo kokybės vertinimo sritys ir tvarka 2013 m. Įvertinus gautus 2011 metų rezultatus apie mokymo kokybę, 2012 – 2013 metams Lietuvos policijos mokykloje optimizuojant kvalifikacijos tobulinimo procesą, suformuotos šios mokymo kokybės gerinimo kryptys²⁵:

1. Lietuvos policijos mokyklai bendradarbiauti su policijos įstaigomis ir skatinti iš anksto planuoti vykstančiųjų mokymus dalyvių srautus (vardus ir pavardes), numatyti būdus analizuoti mokymo dalyvių lūkesčius prieš mokymus ir po mokymų.

²³ Sen S. Role of Trainers in Police Training Institutions. Indian Police Journal. Vol. LIX. No. 1. 2012. P. 14.

²⁴ Plačiau žr. Lietuvos policijos mokyklos 2011 metų Kvalifikacijos tobulinimo skyriaus ataskaitą apie mokymo kokybę.

²⁵ Ten pat.

2. Tyrimo duomenys rodo, jog mokykla kartu su mokymo strategiją formuojančiais padaliniais turėtų aktyviau bendradarbiauti (ne formaliai) siekiant atgalinio grįžtamojo ryšio (iš klausytojų ir iš policijos padalinių atstovų).

3. Siūlytina policijos įstaigoms aktyviau naudotis tinklalapyje pateikta informacija apie mokymus, o mokyklai plėtoti informacijos pateikimo formas ir turinį.

Siekiant stiprinti mokymo kokybę, svarbu mokymo programų ir seminarų kūrimo procese orientuotis į gebėjimų, būtinų konkrečioms policijos veiklos sritims, būtinumą. Šis rezultatas būtų lengviau pasiekiamas sudarius unifikuotus atskirų policijos veiklos sričių gebėjimų aprašus²⁶. Mokymai turėtų būti tiksliai orientuoti į tų gebėjimų suteikimą (atnaujinimą), kurie yra būtini konkrečioje policijos veikloje. Siekiant kokybiškesnių mokymo paslaugų, siūlytina pedagoginės stebėsenos metu 2012 metais vertinti ne tik mokymo formas, bet ir turinį. Mokymo programų kūrimo procese maksimaliai orientuotis į atskirų policijos veiklos sričių būtinų gebėjimų suteikimą. Be to, aktualu pradėti formuoti ilgalaikę policijos sistemos darbuotojų mokymo strategiją, paremtą aiškiai apibrėžtais kriterijais: I lygmuo – įvadiniai mokymai pradėjus dirbti konkrečioje tarnyboje, II lygmuo – specializuoti mokymai, atnaujinantys gebėjimus, III lygmuo – karjeros mokymai.

1 lentelė. Lietuvos policijos mokyklos vidinio mokymo kokybės vertinimo sritys 2012 – 2014 metais

Mokymo kokybės vertinamos sritys	2012 metai	2013 metai	2014 metai
Pedagogų veikla	+	+	+
Mokymo efektyvumas	–	+	+
Metodinė ir tiriamoji veikla	+	+	+
Pedagoginis personalas	–	+	+
Klausytojų grįžtamasis ryšys apie mokymo organizavimą	+	+	+
Padalinių vadovų grįžtamasis ryšys apie mokymo organizavimą	+	–	–
Mokymo proceso valdymas	–	+	–

Siekiant efektyvesnio mokymo kokybės užtikrinimo svarto, 2012 metais pirmą kartą parengtas ir patvirtintas teisės aktas, kuris sistemiškai (visų šios institucijos padalinių apimanti mokymo veikla) reguliavo vidinio mokymo kokybės vertinimo tvarką²⁷. Todėl vertinant Lietuvos policijos mokyklos 2013 metų mokymo kokybę, buvo vadovaujama jau

²⁶ 2012 metais balandžio 6 d. šie aprašai buvo sudaryti ir patvirtinti.

²⁷ Lietuvos policijos mokyklos viršininko 2012 m. balandžio 6 d. įsakymas Nr. 144-V-113 „Dėl vidinio mokymo kokybės vertinimo aprašo patvirtinimo“.

šio teisės akto nuostatomis. Šiame teisės akte buvo aiškiai įvardintos mokymo kokybės vertinimo sritys, kurias numatyta vertinti 2013 metais (žr. 1 lent.). Lyginant su 2012 metais, 2013 metais mokymo kokybė pradėta vykdyti net šešiose srityse. Atsiranda naujos vertinamosios sritys, tokios kaip mokymo efektyvumas, pedagoginis personalas, mokymo proceso valdymas. Tai buvo svarbus žingsnis teisinio reguliavimo sferoje, nes pirmą kartą buvo vieningai apibrėžtos mokymo kokybės vertinimo sritys, pagal kurias šioje institucijoje (visuose mokymo padaliniuose) vertintina mokymo veiklos kokybė ir jos efektyvumas.

Mokymo kokybės vertinimo sritys ir tvarka 2014 m. Lietuvos policijos mokykloje 2014 metų pabaigoje patvirtintas naujas vidinio mokymo kokybės vertinimo dokumentas. Jame naujai identifikuota penkios pagrindinės mokymo kokybės vertinimo sritys: pedagogų veikla, mokymo efektyvumas, metodinė ir tiriamoji veikla, pedagoginis personalas, klausytojų grįžtamasis ryšys apie mokymo organizavimą²⁸ (žr. 1 lent.). Lyginant su 2013 metų sritimi, nebeidentifikuojama mokymo proceso valdymas (šioje srityje 2013 metais buvo analizuojama, kaip valdomas mokymo procesas atskyrus mokymo organizavimo ir vykdymo funkcijas). 2014 m. liepos mėn. įvykdžius Lietuvos policijos mokyklos struktūrinę reformą²⁹, mokymo organizavimo funkciją atlieka Mokymo organizavimo skyrius (iki tol šią funkciją atliko Kvalifikacijos tobulinimo skyrius, t. y. pedagoginio padalinio trys darbuotojai). Todėl ir ši vidinio mokymo kokybės vertinimo sritis tapo nebeaktuali. Pakeistas ir vertinimo sričių turinys (elementai), keičiami ir kriterijai, kuriais vertinami tam tikri su mokymais susiję klausimai (plačiau apie tai antrajame skyriuje).

KLAUSYTOJŲ GRĮŽTAMASIS RYŠYS KAIP NEKINTANTIS MOKYMO KOKYBĖS VERTINIMO INDIKATORIUS LIETUVOS POLICIJOS PAREIGŪNŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIME

Publicistiniuose straipsniuose grįžtamasis ryšys dažniausiai įvardinamas kaip tam tikra kokio nors proceso tobulėjimo priemonė³⁰. Siekiant apibrėžti grįžtamojo ryšio sąvoką, vertintinas perdavimo – gavimo adresatui momentas. Tai pranešimo gavėjo atsako dalis,

²⁸ Plačiau žr. Lietuvos policijos mokyklos viršininko 2014 m. lapkričio 12 d. įsakymu Nr. 144-V-347 „Dėl Lietuvos policijos mokyklos vidinio mokymo kokybės vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

²⁹ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2014 m. vasario 27 d. įsakymas Nr. 5-V-172 „Dėl Lietuvos policijos mokyklos nuostatų ir struktūros schemos patvirtinimo“.

³⁰ Grįžtamasis ryšys – priemonė darbuotojo ir organizacijos tobulėjimui. [žiūrėta 2015-03-23]. Prieiga internetu: <http://www.verslokursai.lt/blogas/griztamasis-ryšys-priemone-darbuotojo-ir-organizacijos-tobulejimui-4.html>. Taip pat žr. Ar konstruktyvus grįžtamasis ryšys yra geriausias darbuotojų ugdymo įrankis? [žiūrėta 2015-03-23]. Prieiga internetu: <http://profilesinternational.lt/infocentras/ar-konstruktyvus-griztamasis-ryšys-yra-geriausias-darbuotoju-ugdymo-irankis>

perduodama atgal siuntėjui³¹. Grįžtamasis ryšys gali būti pateikiamas įvairiomis formomis ir suteikia siuntėjui galimybę stebėti, kaip iš koduojamas ir suprantamas siunčiamas pranešimas – atliekamas tam tikro objekto vertinimas. Šio vertinimo duomenimis, mes identifikuojame pateiktos paslaugos kokybę. Taigi, autorės nuomone, konstruojant mokymo dalyvių (klausytojų) grįžtamojo ryšio sampratą, teigtina, jog *mokymo dalyvių grįžtamasis ryšys – tai tam tikras prasminis indikatorius (viena iš mokymo kokybės vertinimo sričių), leidžiantis identifikuojant mokymo dalyvių pasitenkinimą apie mokymo paslaugą nustatyti mokymo paslaugų kokybės lygį vadovaujantis nustatytais kriterijais ir pagal aiškiai nustatytus (įvardintus) elementus*. Mokymo procese tai priemonė, padedanti nustatyti teikiamų mokymo paslaugų kokybę.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad vertinant mokymo kokybę ir atskiras jos sritis, labai svarbu apibrėžti atskaitos tašką. Pavyzdžiui, mokymo dalyvių grįžtamojo ryšio apie mokymo organizavimą ir vykdymą bendras vertintas teigiamas balas yra x. Kyla klausimas, kaip įvertinti x reikšmę: kokia yra siekiamybė, kuo vadovaujantis ji pagrįsta, ir tik tuomet galimas palyginimas, ar x yra pasiektas. Esant tokiai situacijai, ši siekiamybė paprastai apibrėžta veiklos planuose. Pavyzdžiui, šiuo metu Lietuvos policijos mokyklos veiklos plane numatyta, jog mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo renginių dalyvių teigiamas vertinamas mokymo renginio naudingumas 2014, 2015 ir 2016 metais numatytas 90 procentų³².

Nagrinėjant grįžtamojo ryšio kaip mokymo kokybės vertinimo elementą policijos pareigūnų mokyme, iš esmės visi autoriai, nagrinėję mokymo kokybės tematiką, atkreipė dėmesį į šio elemento svarbą ir akcentavo jo aktualumą. Pavyzdžiui, V. Targamadžė pabrėžė, jog „atskirose institucijose mokymai vertinami, panaudojant anketas, kurios fokusuojamos į įvairias vertinimo pozicijas (tikslų, metodų, turinio ir pan.), tačiau anketose pateikiama informacija iš esmės nebendrinta, tad nemodeliuojamas mokymų poveikslas formos ir turinio požiūriu, ieškant mokymų tobulinimo galimybių bei šiuo tikslu teikiant rekomendacijas“³³. A. Prakapas ir R. Kasperavičiūtė, nagrinėdami valstybės tarnautojų mokymo efektyvumą Policijos departamente prie Vidaus reikalų ministerijos, pabrėžė, jog „grįžtamasis ryšys

³¹ Kas yra grįžtamasis ryšys. [žiūrėta 2015-03-23]. Prieiga internetu: <http://zodynas.vz.lt/griztamasis-rysys>

³² Lietuvos policijos generalinio komisaro 2014 m. rugsėjo 9 d. įsakymas Nr.5-V-825 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2014 m. kovo 18 d. įsakymo Nr. 5-V-247 „Dėl policijos įstaigų 2014 metų veiklos planų patvirtinimo“ pakeitimo.

³³ Targamadžė V. Nepilnamečių justicijos sistemos darbuotojų mokymai: tobulinimo diskursas. Socialinis ugdymas. Nr. 2 (34) 2013. P. 100.

mokymosi procese yra itin svarbus³⁴, kadangi „vertinimas turi parodyti kryptingą mokymų planavimą bei orientavimą į konkrečius, aiškius organizacijos ir valstybės tarnautojo mokymosi tikslus“³⁵. Konstatuojama, jog labai svarbu „vertinti valstybės tarnautojų nuomonę apie išklaustas mokymo programas, mokymuose įgytų žinių bei gebėjimų pritaikymą praktikoje, mokymo programų įtaką valstybės tarnautojų veiklos rezultatams“³⁶. Šio straipsnio autorė, tyrinédama policijos mokymo paslaugų kokybę, teigė, kad „teikiamo tęstinio profesinio rengimo kokybė vertinama remiantis iš karto po mokymų atliktų anketinių apklausų rezultatais“³⁷, nors pats mokymo procesas tobulintinas, nes „dabartinis šalies policijos pareigūnų kvalifikacijos tobulinimo procesas nėra sistemingas, o siūlomos mokymo paslaugos ne visiškai atitinka policijos įstaigų darbuotojų lūkesčius, todėl tobulintina aukštesnė mokymo kokybė: ilgalaikės mokymo strategijos kūrimas, mokymo planavimas ir turinys bei suteikiamos kompetencijos“³⁸. Taigi, grįžtamojo ryšio aktualizavimas yra tarsi *per se* mokymo kokybės vertinimo kontekste.

Analizuojant Lietuvos policijos mokyklos mokymo kokybės vertinimo sritis, matyti, jog tiek pradiniam etape, kuomet buvo pasirinktos pirmos mokymo kokybės sritys (kuomet dar nebuvo teisinio šios veiklos reguliavimo), tiek vėliau, tobulinant mokymo kokybės vertinimo kriterijus ir tvarką, yra viena svarbiausių sričių – mokymo dalyvių grįžtamasis ryšys apie mokymo organizavimą. Ši mokymo kokybės vertinimo sritis yra įgyvendinama atliekant kursų klausytojų anketines apklausas pagal identifikuotus kriterijus. 2012 m. patvirtintu ir galiojusi teisės aktu, kuomet buvo vertinama 2012 ir 2013 metų mokymo kokybės turinys, grįžtamojo ryšio turinį sudarė šie elementai (žr. 2 lent.):

1. Gebėjimas bendrauti su grupe.
2. Žinių ir patirties perteikimas.
3. Teorinės medžiagos pateikimas.
4. Dalijamoji (metodinė) medžiaga.
5. Praktinės užduoties organizavimas.

³⁴ Prakapas A., Kasperavičiūtė R. Valstybės tarnautojų mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo sistemos efektyvumas Policijos departamente prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. Viešoji politika ir administravimas. Nr. 28. 2009. P. 83.

³⁵ Ten pat. P. 83.

³⁶ Ten pat. P. 86.

³⁷ Navickienė Ž. Lietuvos policijos pareigūnų kvalifikacijos tobulinimas: požiūris į šio proceso optimizavimą. Vytauto Didžiojo universitetas. Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos. Nr. 21. 2011. P. 75.

³⁸ Ten pat. P. 78.

2 lentelė. Klausytojų grįžtamojo ryšio vertinami elementai ir kriterijai Lietuvos policijos mokykloje 2012, 2013 ir 2014 metais

2012 ir 2013 metais vertinti grįžtamojo ryšio elementai	2012 ir 2013 metais grįžtamojo ryšio vertinimo kriterijai	2014 metais vertinti grįžtamojo ryšio elementai	2014 metais grįžtamojo ryšio vertinimo kriterijai
Gebėjimas bendrauti su grupe Žinių ir patirties perteikimas Teorinės medžiagos pateikimas Dalijamoji (metodinė) medžiaga Praktinės užduoties organizavimas	Blogai Patenkinamai Vidutiniškai Gerai Labai gerai Neturi nuomonės	Mokymo naudingumas ir veiksmingumas Mokymo trukmė	Labai blogai Blogai Vidutiniškai Gerai Labai gerai
		Naudojimasis išdalinta dalomąja medžiaga Mokymų metu įgytų žinių ir gebėjimų pritaikymas	Visiškai nesutinku Nesutinku Iš dalies sutinku Sutinku Visiškai sutinku

Šiems elementams vertinti pasirinkti tokie kriterijai: blogai, patenkinamai, vidutiniškai, gerai, labai gerai ir neturi nuomonės. Analizuojant Lietuvos policijos mokyklos 2013 metų vidinio mokymo kokybės vertinimo ataskaitą, matyti, kursų klausytojai organizuojamus kursus Lietuvos policijos mokykloje vertino teigiamai (apklausoje dalyvavo per pusantro tūkstančio mokymo dalyvių). Bendras visų organizuotų mokymo kursų vertinimas 95,56 procentai (labai gerai, gerai ir vidutiniškai)³⁹. Tuo tarpu Lietuvos policijos mokyklos 2012 metų vidinio mokymo kokybės vertinimo ataskaitos duomenimis, bendras teigiamas visų mokymo kursų vertinimas sudaro 90,52 procentus⁴⁰.

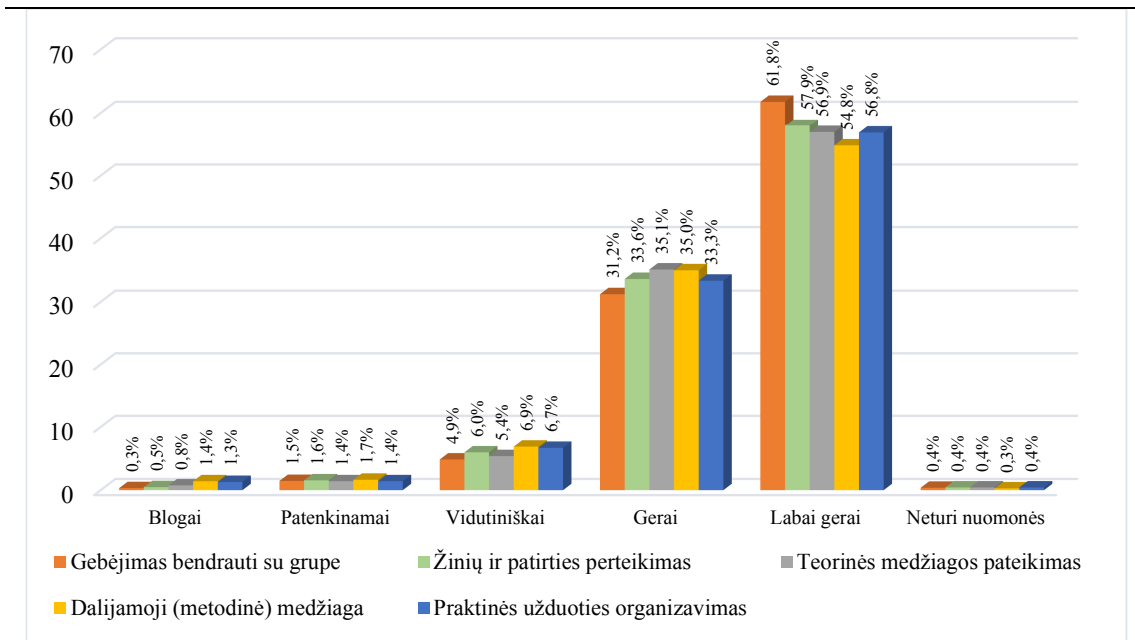
Detaliau analizuojant 2013 metų mokymo kokybės ataskaitos duomenis, matyti, jog geriausiai įvertintas kriterijus – gebėjimas bendrauti su grupe – šį kriterijų įvertino net 61,8 procentai respondentų labai gerai ir 31,2 procentai gerai (žr. 3 pav.). Pakankamai gerai įvardinti ir kiti kriterijai: žinių ir patirties perteikimas (57,9 procentai respondentų įvertino labai gerai ir 33,6 procentai gerai), taip pat teorinės medžiagos pateikimas ir praktinės užduoties organizavimas (plačiau žr. 1 pav.).

Šiuo metu Lietuvos policijos mokykloje vykdomas mokymo kokybės vertinimas atliekamas vadovaujantis nauju teisės aktu⁴¹. Mokymo kokybė vertinama šiose srityse: pedagogų veikla, mokymo efektyvumas, metodinė ir tiriamoji veikla, pedagoginis personalas bei grįžtamasis ryšys apie mokymo organizavimą (žr. 1 lent.).

³⁹ Lietuvos policijos mokyklos 2013 metų vidinio mokymo kokybės vertinimo ataskaita.

⁴⁰ Lietuvos policijos mokyklos 2012 metų vidinio mokymo kokybės vertinimo ataskaita.

⁴¹ Lietuvos policijos mokyklos viršininko 2014 m. lapkričio 12 d. įsakymas Nr. 144-V-347 „Dėl Lietuvos policijos mokyklos vidinio mokymo kokybės vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

1 pav. 2013 metų Lietuvos policijos įstaigų pareigūnų grįžtamojo ryšio vertinimas (šaltinis: Lietuvos policijos mokyklos 2013 metų vidinio mokymo kokybės vertinimo ataskaita)

Gretinant anksčiau galiojusias (2012-2013 metais) ir šiuo metu galiojančio teisės akto nuostatas, matyti, kad mokymo kokybės vertinamųjų sričių yra mažiau.

Šiuo aspektu mums svarbu išnagrinėti klausytojų grįžtamojo ryšio kaip mokymo kokybės užtikrinimo turinį. Naujajame teisės akte klausytojų grįžtamasis ryšys vertinamas vadovaujantis kitais kriterijais – dėl šios priežasties nėra galimybės nuosekliai palyginti 2012, 2013 ir 2014 metų grįžtamojo ryšio duomenų. 2014 metais klausytojų grįžtamajam ryšiui įvertinti paskirinkti kiti elementai ir kiti kriterijai. Išskiriami šie elementai (žr. 2 lent.):

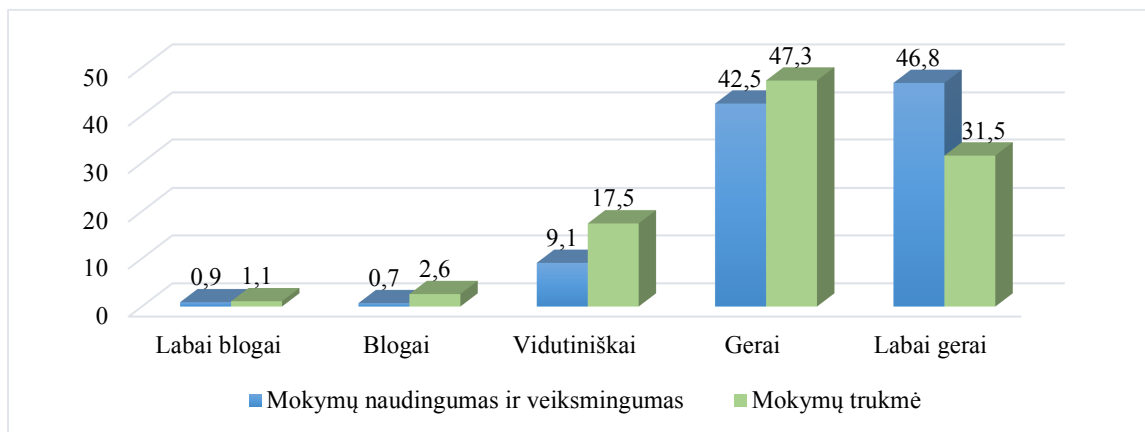
1. Mokymo naudingumas ir veiksmingumas.
2. Mokymo trukmė.
3. Naudojimasis išdalinta dalomąja medžiaga.
4. Mokymų metu įgytų žinių ir gebėjimų pritaikymas.

Pažymėtina, jog šie elementai ir kriterijai neturi bendros koreliacijos – mat vieniems elementams yra nustatyti vieni kriterijai, kitiems – kiti. Pirmiesiems dviems elementams (mokymo naudingumas ir veiksmingumas; mokymo trukmė) identifikuoti šie kriterijai: labai blogai, blogai, vidutiniškai, gerai ir labai gerai. Nebėra tokių vertinamųjų kriterijų kaip patenkinamai, vidutiniškai ir neturi nuomonės. Kitiems dviems elementams (naudojimasis išdalinta dalomąja medžiaga ir mokymų metu įgytų žinių ir gebėjimų pritaikymas) nustatyti kiti kriterijai: visiškai nesutinku, nesutinku, iš dalies sutinku, sutinku ir visiškai sutinku.

Pažymėtina, jog dėl šios priežasties nėra galimybės sulygtinti ne tik 2012, 2013 ir 2014 metų duomenų rezultatų, bet nėra galimybės lygtinti 2014 metų identifikuotų elementų, kadangi vadovaujamosi skirtingais vertinimo kriterijais.

Analizuojant kvalifikacijos tobulinimo mokymų kokybę, 2014 m. atlikta kvalifikacijos tobulinimo renginių dalyvių (klaustytojų) apklausa (iš viso apklausti 2863 kvalifikacijos tobulinimo renginių dalyviai). Jos rezultatai rodo, kad beveik visi klaustytojai teigiamai vertina tiek mokymų naudingumą ir veiksmingumą (98,4 proc.), tiek mokymų trukmę (96,3 proc.) (žr. 2 pav.). Dauguma kvalifikacijos tobulinimo renginių dalyvių taip pat palankiai atsiliepė apie mokymus vedusių lektorių kompetenciją ir profesionalumą, gebėjimą sudominti auditoriją bei pabrėžė, kad mokymai buvo įdomūs, naudingi ir tinkamai organizuoti⁴².

Siekiant sužinoti nuotoliniu būdu organizuojuose mokymuose dalyvavusių klaustytojų nuomonę apie tokio mokymo privalumus ir trūkumus, Lietuvos policijos mokykloje atlikta apklausa apie nuotolinį mokymą. Apklausoje apie nuotolinį mokymą dalyvavo 1342 asmenys. 94,8 proc. šiuose renginiuose dalyvavusių klaustytojų nuomone, tokia mokymo forma juos tenkino. 78,6 proc. dalyvių teigimu, nuotolinio mokymo medžiaga buvo pateikta labai gerai. Dauguma klaustytojų taip pat nurodė, kad nuotolinio mokymo kursams nieko netrūko, tačiau kai kurie pasigedo praktinių užduočių ir pavyzdžių, susijusių su policijos pareigūnų veikla, bei vaizdinės medžiagos⁴³.

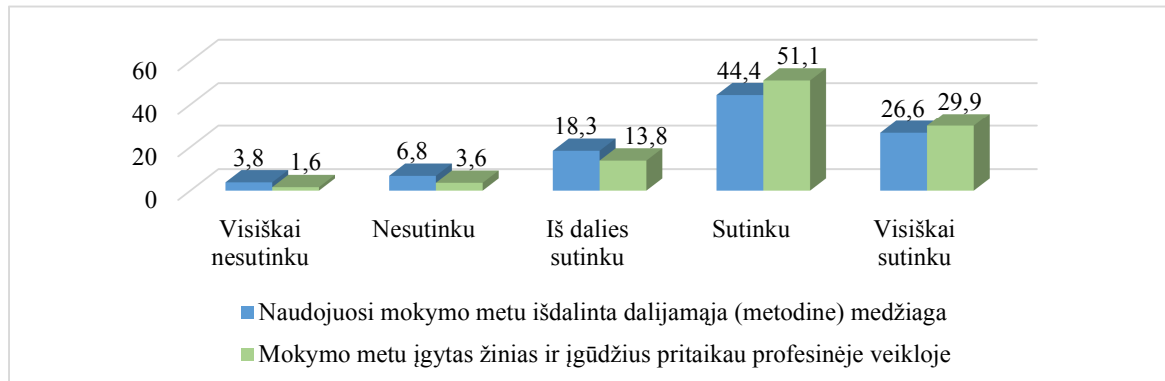

2 pav. 2014 metais Lietuvos policijos mokyklos vykusių kvalifikacijos tobulinimo mokymų vertinimas juose dalyvavusių klaustytojų požiūriu, proc. (šaltinis: Lietuvos policijos mokyklos 2014 metų vidinio mokymo kokybės vertinimo ataskaita)

⁴² Lietuvos policijos mokyklos 2014 metų vidinio mokymo kokybės vertinimo ataskaita.

⁴³ Ten pat.

Siekdama tobulinti mokymo kokybę ir sužinoti, kokią naudą kvalifikacijos tobulinimo metu suteiktos žinios ir gebėjimai turi tokių renginių dalyvių profesinei veiklai, 2014 metais Lietuvos policijos mokykloje taip pat atlikta grįžtamojo ryšio apklausa, kurioje dalyvavo 1889 šioje įstaigoje kvalifikaciją tobulinę asmenys.

3 pav. 2014 metų Lietuvos policijos mokyklos kvalifikacijos tobulinimo renginių dalyvių nuomonė apie mokymų naudą jų profesinei veiklai, proc. (šaltinis: Lietuvos policijos mokyklos 2014 metų vidinio mokymo kokybės vertinimo ataskaita)

Vadovaujantis šios apklausos duomenimis, dauguma kvalifikacijos tobulinimo renginiuose dalyvavusių klausytojų mokymo metu įgytas žinias ir įgūdžius pritaiko profesinėje veikloje bei naudojami gauta metodine medžiaga (žr. 3 pav.). Dauguma dalyvių taip pat nurodė, kad mokymai jiems buvo labai naudingi, informatyvūs ir rezultatyvūs⁴⁴.

Apibendrinant klausytojų grįžtamąjį ryšį apie mokymų organizavimą kaip mokymo kokybės vertinimo sritį, teigtina, jog Lietuvos policija kaip mokymo paslaugų gavėja išlieka vienas iš svarbiausių subjektų, vertinančių policijos mokymo kokybę.

IŠVADOS

Lietuvos policijos mokykloje mokymo kokybės vertinimas pradėtas vykdyti labai kryptingai tik nuo 2011 m.: pradėta identifikuoti atskiras mokymo kokybės vertinimo sritis, sisteminti (sudaryti) mokymo kokybės vertinimo sričių struktūrą. 2012 metais šioje įstaigoje apibrėžtas mokymo kokybės vertinimo teisinis reguliavimas leidžia sistemiškai ir nuosekliai pradėti vykdyti mokymo kokybės vertinimo procedūras: identifikuojama konkrečios mokymo kokybės vertinimo sritys, jų turinys ir kriterijai, analizuojami duomenys ir teikiamos įvairios mokymo kokybės tobulinimo raiškos.

⁴⁴ Plačiau žr. Lietuvos policijos mokyklos 2014 metų vidinio mokymo kokybės vertinimo ataskaita.

Kursų klausytojų grįžtamasis ryšys ir toliau išlieka viena svarbiausių policijos mokymo kokybės vertinimo sričių. Mokymo dalyvių grįžtamasis ryšys – tai tam tikras prasminis indikatorius (viena iš mokymo kokybės vertinimo sričių), leidžiantis identifikuojant mokymo dalyvių pasitenkinimą apie mokymo paslaugą nustatyti mokymo paslaugų kokybės lygį vadovaujantis nustatytais kriterijais ir pagal aiškiai nustatytus (įvardintus) elementus.

Didžioji dalis policijos kvalifikacijos tobulinimo kursus baigusių klausytojų 2012-2014 metais teigiamai vertino Lietuvos policijos mokykloje organizuotus kursus, pedagogų veiklą, mokymo turinį, naudingumą ir veiksmingumą. Tačiau dėl skirtingo mokymo kokybės vertinimo teisinio reguliavimo nuostatų (skirtingų identifikuotų mokymo kokybės vertinimo sričių ir kriterijų), taip pat atsižvelgiant į šios įstaigos struktūrinius pokyčius, sudėtinga palyginti visas mokymo kokybės vertinimo sritis, jų turinį (elementus ir kriterijus). Tai sunkina bendrą Lietuvos policijos mokyklos vidinio mokymo kokybės vertinimo diskursą.

Siekiant ateityje atlikti išsamų ir tendencingą Lietuvos policijos mokyklos vidinio mokymo kokybės vertinimą, palyginti visas mokymo kokybės vertinimo sritis, rekomenduojama labai svariais metodologiniais principais nustatyti (pasirinkti) svarbiausias mokymo kokybės vertinimo sritis, identifikuoti nekinatamus elementus ir kriterijus – tai leis atlikti nuoseklų ir išsamų pastoviais parametrais apibėžtą vidinio mokymo kokybės vertinimą.

LITERATŪRA

1. Ar konstruktyvus grįžtamasis ryšys yra geriausias darbuotojų ugdymo įrankis? Prieiga internetu: <http://profilesinternational.lt/infocentras/ar-konstruktyvus-griztamasis-ryšys-yra-geriausias-darbuotoju-ugdymo-irankis>
2. Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2000.
3. Gourley Douglas G. Police Science: In-Service Training of Policemen by Universities And Colleges. In service Training. Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science. Vol. 44. 1953.
4. Grįžtamasis ryšys – priemonė darbuotojo ir organizacijos tobulėjimui. Prieiga internetu: <http://www.verslokursai.lt/blogas/griztamasis-ryšys-priemone-darbuotojo-ir-organizacijos-tobulejimui-4.html>
5. Hanson E. J. Police Science: Police Cadet Training. Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science. Vol. 44. 1931.
6. Jameson S. H. Quest for Quality Training in Police Work. Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science. Vol. 57 No.2. 1966.
7. Kas yra grįžtamasis ryšys. Prieiga internetu: <http://zodynas.vz.lt/griztamasis-ryšys>
8. Lietuvos policijos generalinis komisaras 2011 m. rugsėjo 5 d. įsakymas Nr. 5-V-793 „Dėl policijos pareigūnų profesinio mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo sistemos optimizavimo priemonių plano patvirtinimo“.
9. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2014 m. vasario 27 d. įsakymas Nr. 5-V-172 „Dėl Lietuvos policijos mokyklos nuostatų ir struktūros schemos patvirtinimo“.

10. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2014 m. rugsėjo 9 d. įsakymas Nr.5-V-825 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2014 m. kovo 18 d. įsakymo Nr. 5-V-247 „Dėl policijos įstaigų 2014 metų veiklos planų patvirtinimo“ pakeitimo.
11. Lietuvos policijos mokyklos viršininko 2014 m. lapkričio 12 d. įsakymas Nr. 144-V-347 „Dėl Lietuvos policijos mokyklos vidinio mokymo kokybės vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
12. Lietuvos policijos mokyklos viršininko 2012 m. balandžio 6 d. įsakymas Nr. 144-V-113 „Dėl Lietuvos policijos mokyklos vidinio mokymo kokybės vertinimo aprašo patvirtinimo“.
13. Lietuvos policijos mokyklos 2011 metų Kvalifikacijos tobulinimo skyriaus ataskaita apie mokymo kokybę.
14. Lietuvos policijos mokyklos 2012 metų vidinio mokymo kokybės vertinimo ataskaita.
15. Lietuvos policijos mokyklos 2013 metų vidinio mokymo kokybės vertinimo ataskaita.
16. Lietuvos policijos mokyklos 2014 metų vidinio mokymo kokybės vertinimo ataskaita.
17. Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas Nr. VIII-450. Valstybės žinios Nr. 98-2478, 1997-10-30 (aktuali redakcija 2011-09-01).
18. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XI-1281, 2011-03-17, Žin., 2011, Nr. 38-1804 (2011-03-31). Prieiga internetu: http://www.sac.smm.lt/images/file/e_biblioteka/Lietuvos%20Respublikos%20svietimo%20istatymas.pdf
19. Milišūnaitė I. Vidinio studijų kokybės užtikrinimo situacija Bolonijos proceso kontekste. Prieiga internetu: <http://www.kvc.cr.vu.lt/site/sites/default/files/Vidinio%20studij%C5%B3%20kokyb%C4%97s%20u%C5%BEtikrinimo%20situacija.pdf>
20. Navickienė Ž. Lietuvos policijos pareigūnų kvalifikacijos tobulinimas: požiūris į šio proceso optimizavimą. Vytauto Didžiojo universitetas. Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos. Nr. 21. 2011.
21. Prakapas A., Kasperavičiūtė R. Valstybės tarnautojų mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo sistemos efektyvumas Policijos departamente prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. Viešoji politika ir administravimas. Nr. 28. 2009.
22. Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2013-2015 metų strateginis veiklos planas.
23. Raipa A., Smalskys V. Policijos personalo rengimo vadybiniai ir istoriniai aspektai. Viešoji politika ir administravimas. Nr. 18. 2006.
24. Sandor H. Police Training and Education in Hungaria. International Perspectives on Pollice Education and Training. 2014.
25. Saks M. J., Benedict A. R. Evaluation Assurance and Quality of Legal Services Concepts and Research. Law and Human Behavior, Vol. 1, No. 4, 1977.
26. Sen S. Role of Trainers in Police Training Institutions. Indian Police Journal. Vol. LIX. No. 1. 2012.
27. Targamadžė V. Nepilnamečių justicijos sistemos darbuotojų mokymai: tobulinimo diskursas. Socialinis ugdymas. Nr. 2 (34). 2013.
28. Vitkauskas K. Europos valstybių policijos rengimo sistemų lyginamieji aspektai. Viešoji politika ir administravimas. T. 10. Nr. 1. 2011.
29. Weisburd D., Neyrod P. Police Science: Towards New Paradigm. Australasian Policing. Volume 5 Issue 2. 2013.

**FEEDBACK OF PARTICIPANTS ON ORGANIZATION OF TRAINING
ACTIVITIES AS AN AREA OF QUALITY EVALUATION IN THE
QUALIFICATION IMPROVEMENT PROCESS OF THE LITHUANIAN POLICE
OFFICERS**

Žaneta Navickienė*
Mykolas Romeris university

S u m m a r y

In this publication the relevance of the feedback of participants on the organization of training activities of the Lithuanian Police officers is analyzed. Substantially it could be said that from a scientific point of view this topic is researched insufficiently and only in a fragmented way. The topic is lacking comprehensive and systematic approach on the issue in question.

This publication contains an introduction and two sections. In the introduction it is sought to stress the importance of the quality of training by presenting historically relevant scientific sources, where the topic is analyzed thus emphasizing the relevance of the issue. The first section is dedicated for the analysis of areas of evaluation of training quality and their content. The legal provisions as of the years 2011-2014 in the area of evaluation of training quality of the qualification improvement process of the Lithuanian Police officers are analyzed. Whereas in the second section the feedback of participants is looked more into detail: construction of its conception, the analysis of how in this area the quality of police further training is evaluated. Feedback of participants on the organization of training activities as an area of quality evaluation is one of the most constant and invariable indicators, which is used for the evaluation of training quality for many years. In this section it is also researched what are the criteria for the evaluation of feedback, the attention is directed to the change of these criteria during recent several years. Therefore the precondition is laid down that in the process of qualification improvement of the Lithuanian Police officers it is still searched for the optimal and more efficient format for the use of the feedback of participants.

Since 2011 the process of internal quality evaluation within the Lithuanian Police School was started in a very directed way: the legal regulation was defined, specific areas of quality evaluation were identified, data is being analyzed and various training quality improvement forms are being presented.

Major part of the participants who completed qualification improvement training activities do evaluate positively the quality of trainings organized in the Lithuanian Police School. They mentioned the activities of trainers, content of training, usefulness and efficiency. Nevertheless due to dissimilar provisions of the evaluation of training quality and taking into consideration the structural changes of the Lithuanian Police School, it is complex to compare all areas of training quality evaluation, their content and criteria. This encumbers the overall discourse of the internal training quality evaluation.

Keywords: feedback of participants, qualification improvement, quality of training, police officer.

Žaneta Navickienė*, daktarė, Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Policijos veiklos katedros docentė. Mokslinių tyrimų kryptys: policijos pareigūnų kompetencija ir profesinis mokymas, ikiteisminio tyrimo organizavimas.

Žaneta Navickienė, *, PhD, Associate Professor of Police Activity Department, Public Security Faculty of Mykolas Romeris university. Research interests: Police Competence and Vocational Training, Organizing of Pre-trial Investigation.